

Troubles czyli Kłopoty w Irlandii Północnej

Plakat NICRA

W 1921 roku, na mocy traktatu podpisanego przez Irlandczyków i Brytyjczyków w wyniku wojny o niepodległość doszło do podziału wyspy Irlandii. Sześć hrabstw Irlandii Północnej: Armagh, Tyrone, Down, Antrim, Fermanagh i Derry pozostało pod administracją Wielkiej Brytanii. Podział ten miał być przejściowy, ale trwa do dnia dzisiejszego.

Wspólne funkcjonowanie Irlandczyków i Brytyjczyków nie układało się najlepiej. Sprowadzenie jednak sporów tylko do różnic religijnych to duże uproszczenie. Faktycznie do konfliktów dochodzi pomiędzy społecznościami ze strony republikańskiej czyli tymi którzy chcą przyłączenia części północnej wyspy do Republiki Irlandii (w większości są to katolicy) a unionistami, którzy chcą pozostać przy koronie brytyjskiej (w większości protestantami). Konflikt ten na szerszą skalę rozwinął się w latach '60 XX wieku, doszły wówczas do głosu problemy polityczno-socjalne.

W obronie dyskryminowanej ludności powstał w 1967 roku Północno Irlandzki Ruch Praw Obywatelskich (NICRA), który w pokojowy sposób chciał wymóc na władzach zmiany przepisów.

W 1969 roku nastąpił przełom. Doszło do zamieszek w północnoirlandzkim mieście Derry, a walki zmieniły się w tzw. Oblężenie Bogside – katolickiej dzielnicy.

Po raz pierwszy na ulicach Irlandii Północnej pojawiło się wojsko.

Oblężenie Bogside, mural w Derry

30 stycznia 1972 w Derry

Pomnik ofiar Krwawej Niedzieli, Bogside, Derry

Tragiczne wydarzenie z 30 stycznia 1972 roku nazwane zostało Krwawą Niedzielą w Derry. W czasie pokojowej demonstracji NICRA, oddziały spadochroniarzy brytyjskich zastrzeliły 13 nieuzbrojonych osób (14 ofiara zmarła szpitalu). Rozpoczął się nowy etap walki, tym razem zbrojny, zaczęły padać strzały i wybuchać bomby. W siłę rosta Irlandzka Armia Republikańska (IRA). Władze brytyjskie na mocy ustawy o zapobieganiu terroryzmowi miały prawo do zatrzymania i przetrzymywanie skazanych bez postawienia w stan oskarżenia.

W 1981 roku dziesięciu członków IRA osadzonych w więzieniu Long Kesh zmarło na skutek podjętego strajku głodowego. Najśłynniejszym z nich był Bobby Sands. Strajkujący domagali się statusu więźnia politycznego. Kontynuację prób dialogu z Brytyjczykami podjęła partia Sinn Fein z Gerry Adamsem na czele. W grudniu 1993 roku ogłoszono w Londynie tzw. Deklarację z Downing Street, która otwierała możliwość dialogu pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi, Wielką Brytanią, Irlandią, republikanami i lojalistami. Warunkiem było całkowite rozbrojenie grup militarnych obu stron konfliktu. Kolejne lata aż do historycznego 1998 roku były trudnymi negocjacjami. Historycznym przełomem było zaproszenie Gerry'ego Adamsa do Białego Domu oraz objęcie stanowisk premierów przez Tony'ego Blaira w Wielkiej Brytanii i Bertiego Aherna w Irlandii.

W Wielki Piątek 10 kwietnia 1998 roku podpisano Porozumienie Wielkopiątkowe. Na jego mocy doszło do powołania lokalnej władzy ustawodawczej jak i wykonawczej, zreformowano policję oraz rozbrojono grupy paramilitarne. Rządy, brytyjski i irlandzki zastrzegły, że o przyszłości Irlandii Północnej mają zdecydować jej mieszkańcy w referendum i oba rządy uszanują każdą podjętą przez nich decyzję.

Działania na rzecz pokoju w Irlandii Północnej przyniosły Davidowi Trimble i Johnowi Hume, politykom z obu zwaśnionych stron, pokojową nagrodę Nobla w 1998 roku. W 2005 roku IRA wydała oświadczenie niemające precedensu. IRA ogłosiła całkowity koniec walki zbrojnej z Wielką Brytanią.

Pomimo, że Irlandia Północna ma już za sobą okres trudnych lat nazwanych „Kłopotami”, to nadal bardzo wiele jest do zrobienia. Przede wszystkim w przełamaniu niechęci pomiędzy obiema społecznościami, które zbyt długo w nich tkwiły. Tym co w sposób najbardziej widoczny sposób oddaje burzliwe dzieje kilkudziesięciu lat „Kłopotów” są murale. Dokumentują wydarzenia z historii walk, a także upamiętniają zmarłych w tej walce bohaterów. Do takich należą murale dedykowany Krwawej Niedzieli w Derry oraz portret Bobby’ego Sandsa w Belfaście. Murale odwołują się też do walki, na wielu widać postaci zamaskowanych bojowników i nazwy grup zbrojnych.

Pojawiają się także wyobrażenia dedykowane królowej brytyjskiej, których najwięcej jest chyba na Shankill w Belfaście.

Lojalistyczny mural na Shankill Road, Belfast

Pomimo, że wiele jeszcze barier dzieli obie społeczności, to The Troubles się już skończyły. Dramatyczny rozdział w dziejach Irlandii północnej został zamknięty.

Symboliczny pomnik pojednania w Derry, dwie społeczności chcą zgody, jednak dłonie się jeszcze nie spotkały...